

Õiguskantsleri Kantselei

Teie 10.12.2024 nr

Meie 12.12.2024 nr 14-3/241992/2407332

Käibemaks aktsiisilt

Austatud []

Soovisite teada, kas ja miks maksustatakse aktsiisi käibemaksuga.

[Käibemaksuseaduse](#) (KMS) § 12 lõike 1 järgi moodustavad käibe maksustatava väärtuse kauba või teenuse müügihind ning kõik muu tasuna käsitatav.

KMS § 12 lg 6¹ näeb ette, et maksustatava väärtuse hulka arvatakse ka muud summad, sealhulgas kõrvalkulud ning lõivud ja maksud, välja arvatud käibemaks. Kuivõrd käibemaks on Euroopa Liidus (EL) suurel määral ühtlustatud, peab seadusandja käibemaksuseaduse vastuvõtmisel arvestama EL õigusega. Säte, mille järgi arvatakse maksustatava väärtuse hulka kõik maksud, lõivud ja tasud, on vastu võetud kooskõlas EL õigusega.

[Nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ](#) artikli 78 punkt a näeb ette, et maksustatava väärtuse hulka arvatakse maksud, tollimaksud, lõivud ja tasud, välja arvatud käibemaks. Säte ei jäta liikmesriigile kaalutlusruumi. Kui Riigikogu võtaks vastu seaduse, mille järgi aktsiisi või toote hinnale lisatavat muud tasu käibemaksuga ei maksustata, oleks see vastuolus EL õigusega.

See, miks käibemaksuga maksustatakse ka maksud ja muud summad, mis sisalduvad kauba või teenuse hinnas, on selgitatav mitme asjaoluga. Esiteks on aktsiis osa toote või teenuse müügihinnast ning käibemaksuga tuleb maksustada kogu müügihind. Ehkki lõppastmes maksab tarbija toote eest tasudes ka aktsiisi, on aktsiis tootja kulu, aktsiisi maksmise kohustus on reeglina tootjal. Tootmiskuludeks on ka teised tootja tasutavad maksud (nt tööliste palgad ja neilt palkadelt tasutavad tööandja tööjõumaksud). Ka need maksud maksab tarbija toote hinna eest tasudes kinni. Kõigilt toote hinnas sisalduvatelt maksudelt, tasudelt ja lõivudelt (st mitte ainult aktsiisilt, vaid ka tööandja sotsiaalmaksult, dividendide tulumaksult, saastetasult, ettevõtlusega seotud lõivudelt jne) arvestatakse käibemaksu.

Teine põhjus, miks maksustatava väärtuse hulka arvestatakse maksud, lõivud ja tasud, on maksutehniline. Käibemaks on mitmetasandiline tarbimismaks, mida rakendatakse müügiiahela igas etapis ning ettevõtjad arvavad kumulatsiooni vältimiseks sisendkäibemaksu enda tasutavast käibemaksust maha. Selle tulemusel jääb käibemaksukoormus lõppastmes tarbija kanda. Enamasti kasutatakse ettevõtluses lisandväärtuse loomiseks (kaupade tootmiseks, teenuste osutamiseks) aktsiisikaupa (kütus, elekter, gaas). Kui aktsiis ja taastuvenergia tasu tuleks arvetel kajastada eraldi

ning sellelt tootmissisendilt ei oleks ettevõtjatel enam õigus käibemaksu maha arvata, kaasneks nende kohustuste arvetel eraldi kajastamisega palju lisatööd ja kulusid. Tõenäoliselt seadusandja tõstaks sel juhul ka aktsiisi, et kompenseerida selle hinnakomponendi käibemaksuga maksustamata jätmisest tulenevat eelarvetulu vähenemist. Mahaarvatav käibemaks moodustaks toote lõpphinnast väiksema osa ja aktsiisi osatähtsus (ei ole mahaarvatav) toote lõpphinnas suureneks. Kokkuvõttes kallineks toote või teenuse hind. See, et ühe maksu maksubaasis on kaudselt peidus ka teine maks, ei ole ebatavaline. Nt ka sotsiaalmaksu arvutatakse brutopalgalt, seega maksustatakse sotsiaalmaksu 33 % määraga ka tulu sellist osa, mida makstakse tulumaksuna riigile.

Täna pöördumise eest ja loodan, et neist selgitustest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Evelin Lopman
ettevõtluskeskkonna osakonna juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel

Kristi Lahesoo 693 8409
Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee